Uitspraak Commissie van Beroep 2014-017 d.d. 8 mei 2014
(prof. mr. F.R. Salomons, voorzitter, mr. A. Bus, mr. J.B. Fleers, drs. P.H.M. Kuijs AAG en mr. W.J.J. Los, leden, en mr. M.J. Drijftholt, secretaris)

Samenvatting

Rechtsbijstandverzekering. Verzekeringsvoorwaarden. Relevante informatie en medewerking.

Klik hier voor de uitspraak in eerste aanleg.

1. De procedure in hoger beroep

1.1 Belanghebbende heeft met een op 5 april 2012 door zijn gemachtigde [naam], advocaat te X, per e-mail verzonden beroepschrift beroep ingesteld tegen de uitspraak van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (verder: Geschillencommissie) van 24 februari 2012 tussen belanghebbende en de verzekeraar. Die uitspraak is aan de onderhavige uitspraak gehecht. [naam gemachtigde] heeft op 19 juli 2012 namens belanghebbende een aanvullend beroepschrift ingediend en op 28 december 2012 stukken overgelegd uit het dossier van de Geschillencommissie.

1.2 De verzekeraar heeft het beroep bestreden in een op 14 maart 2013 gedateerd verweerschrift met bijlagen.

1.3 Nadat de mondelinge behandeling van het beroep aanvankelijk was bepaald op 27 mei 2013, heeft belanghebbende op 3 mei 2013 schriftelijk om uitstel verzocht, welk verzoek namens de voorzitter van de Commissie van Beroep op 15 mei 2013 is afgewezen. Belanghebbende heeft vervolgens op 24 mei 2013 per e-mail de leden van de Commissie van Beroep die het beroep zouden behandelen, gewraakt. De Commissie van Beroep heeft, in andere samenstelling, het wrakingsverzoek op 6 juni 2013 ongegrond verklaard.

1.4 De Commissie van Beroep heeft het beroep op 9 december 2013 mondeling behandeld. Beide partijen waren aanwezig. Partijen hebben hun standpunten toegelicht, aan de zijde van belanghebbende aan de hand van een overgelegde pleitnotitie, en vragen van de Commissie van Beroep beantwoord.

2. De procedure in eerste aanleg

Voor het verloop van de procedure in eerste aanleg verwijst de Commissie van Beroep naar de uitspraak van de Geschillencommissie.

3. Inleiding op de beoordeling van het beroep

3.1 De Commissie van Beroep gaat uit van de door de Geschillencommissie onder 2.1 tot en met 2.12 van haar uitspraak vermelde feiten, waartegen door belanghebbende geen grieven zijn gericht. Kort gezegd gaat het om het volgende. Belanghebbende heeft op 15 september 2008 een beroep gedaan op zijn rechtsbijstandverzekering bij de verzekeraar in verband met een geschil met de eigenaar/verhuurder van zijn woning. Op 3 oktober 2008 heeft de verzekeraar de zaak uitbesteed aan een advocaat, die namens belanghebbende een kort geding heeft gevoerd ter voorkoming van de tenuitvoerlegging van twee vonnissen uit 2006 waarin belanghebbende en zijn echtgenote waren veroordeeld tot ontruiming. Nadat de eigenaar/verhuurder belanghebbende enige tijd nadien in rechte had betrokken in verband met schade aan de woning, heeft belanghebbende in maart 2009 toestemming van de verzekeraar verzocht en verkregen om zich door dezelfde advocaat te laten bijstaan. Op 14 mei 2009 heeft de advocaat schriftelijk aan belanghebbende laten weten dat zij de behandeling van de zaak had neergelegd wegens een ernstige vertrouwensbreuk, die zijn oorzaak vond in onjuiste dan wel onvolledige mededelingen van belanghebbende aan haar. De advocaat heeft ook de verzekeraar op de hoogte gesteld van de vertrouwensbreuk en het neerleggen van haar opdracht, maar niet van de achtergrond daarvan. De verzekeraar heeft belanghebbende verzocht om een afschrift van de brief van 14 mei 2009. Toen belanghebbende dit weigerde, heeft de verzekeraar zich beroepen op de toepasselijke verzekeringsvoorwaarden, die onder meer inhouden dat per aangemelde gebeurtenis slechts aan één advocaat opdracht tot het verlenen van rechtsbijstand wordt verstrekt (art. 2.4) en dat geen aanspraak op rechtsbijstand bestaat indien de verzekerde onjuiste informatie verstrekt of niet de medewerking verleent die bij de behandeling van de zaak is vereist (art. 3c). Op grond daarvan heeft de verzekeraar verdere rechtsbijstand aan belanghebbende ontzegd. In de door de eigenaar/verhuurder tegen belanghebbende gevoerde procedure is belanghebbende onherroepelijk veroordeeld tot betaling van schadevergoeding en een boete.

3.2 Belanghebbende vordert vergoeding van € 49.315,58 aan gemaakte advocaat- en deurwaarderskosten alsmede een vergoeding van nader vast te stellen schade als gevolg van het verlies van de woning die belanghebbende van de eigenaar/verhuurder had gekocht. Deze vordering steunt, samengevat, op de volgende gronden:

- De verzekeraar heeft niet voortvarend gereageerd op de schademelding van 15 september 2008.
- Er is ten onrechte geen sprake geweest van vrije advocaatkeuze.
- De verzekeraar verwijt belanghebbende ten onrechte in strijd met art. 3c van de verzekeringsvoorwaarden te hebben gehandeld.
- De verzekeraar heeft in een brief van 1 december 2009 ondubbelzinnig en ongeclausuleerd aan belanghebbende toegezegd dat zij zijn advocaatkosten zal vergoeden.

Voorts heeft belanghebbende gevorderd dat de verzekeraar wordt verplicht tot overlegging van de samenwerkingsovereenkomst tussen haar en haar netwerkadvocaten, onder wie de voor belanghebbende ingeschakelde advocaat.

3.3 De Geschillencommissie heeft de vordering afgewezen. Daartoe heeft zij, samengevat weergegeven, het volgende overwogen.

- Ook al zou de advocaat gehouden zijn geweest haar brief van 14 mei 2009 ook aan verzekeraar over te leggen, dan ontsloeg dat belanghebbende niet van zijn eigen verplichting jegens de verzekeraar om desgevraagd relevante informatie over te leggen en overigens de vereiste medewerking te verlenen. Nu belanghebbende dit bij herhaling heeft geweigerd, mocht de verzekeraar hem met een beroep op art. 3c van de verzekeringsvoorwaarden verdere dekking ontzeggen.
- Ook in de periode van 15 september tot 29 september 2008 heeft belanghebbende onvoldoende meegewerkt in de zin van art. 3c van de verzekeringsvoorwaarden. Bij een juiste gang van zaken had de verzekeraar sneller en doeltreffender kunnen optreden.
- Het verwijt dat de verzekeraar heeft gehandeld in strijd met het recht van vrije advocaatkeuze is ongegrond, nu belanghebbende op de aankondiging door de verzekeraar dat de zaak zou worden uitbesteed, afwachtend heeft gereageerd zonder enige voorkeur uit te spreken. Nadat de advocaat haar werkzaamheden had beëindigd en de verzekeraar zich op verval van dekking had beroepen, was de vraag of al dan niet sprake was van frustratie van het recht op vrije advocaatkeuze niet meer aan de orde.
- Belanghebbende heeft niet aannemelijk gemaakt dat de verzekeraar is tekortgeschoten in de uitvoering van de rechtsbijstandverzekering. Het beëindigen van de dekking is terug te voeren op het niet voldoen door belanghebbende aan een legitiem verzoek om informatie te verstrekken, nog los van de reden van de vertrouwensbreuk.
- De brief van de verzekeraar van 1 december 2009 bevat geen ondubbelzinnige en ongeclausuleerde toezegging dat zij de advocaatkosten van belanghebbende zal vergoeden.
- Er bestaat geen aanleiding de verzekeraar te verplichten tot overlegging van de samenwerkingsovereenkomst.

4. Beoordeling van het beroep

4.1.1 In de eerste plaats voert belanghebbende aan dat nergens uit op te maken is dat belanghebbende heeft geweigerd relevante informatie over te leggen en dat de Geschillencommissie niet specifiek heeft vermeld welke informatie belanghebbende heeft geweigerd over te leggen. Voorts voert belanghebbende aan dat hij, nu de verzekeraar gemachtigd was om alle informatie bij de advocaat op te vragen – waarmee hij kennelijk erop doelt dat de advocaat gemachtigd was om alle relevante informatie aan de verzekeraar te verstrekken – heeft voldaan aan de verplichting om relevante informatie ver te leggen.

4.1.2 Deze bezwaren worden verworpen. Uit onderdeel 4.1 in samenhang met onderdeel 3.3 van de bestreden uitspraak is duidelijk dat de Geschillencommissie het oog heeft op de weigering van belanghebbende om de brief van 14 mei 2009 van de advocaat over te leggen. Dat belanghebbende heeft geweigerd deze brief over te leggen, valt af te leiden uit zijn repliek van 16 september 2011 (onderdeel 59) en heeft hij desgevraagd ook bij de mondelinge behandeling op 9 december 2013 bevestigd. Van een gerechtvaardigd belang om de brief niet aan de verzekeraar over te leggen, is niet gebleken. Belanghebbende handelde dan ook in strijd met art. 3c van de verzekeringsvoorwaarden.

4.2.1 Belanghebbende voert in de tweede plaats aan dat de Geschillencommissie bij haar overweging (in onderdeel 4.2) dat belanghebbende ook in de periode van 15 september 2008 tot 29 september 2008 onvoldoende medewerking heeft verleend, heeft nagelaten duidelijk en expliciet aan te geven uit welke handeling zou blijken dat hij zijn verplichtingen niet, althans niet correct, zou zijn nagekomen.

4.2.2 Dit bezwaar ziet eraan voorbij dat de Geschillencommissie uitdrukkelijk verwijst naar de ontruimingsvonnissen uit 2006, waarvan belanghebbende de verzekeraar pas op 29 september 2008 op de hoogte heeft gesteld. Voorts heeft belanghebbende niet weersproken dat hij het exploot waarmee hem op 17 september 2008 de ontruiming van zijn woning werd aangezegd, niet aan de verzekeraar heeft overgelegd en dat de verzekeraar zich daardoor genoodzaakt zag daarvan, alsmede van de ontruimingsvonnissen, een kopie bij de deurwaarder op te vragen. Het verwijt van belanghebbende dat de verzekeraar onvoldoende voortvarend op zijn schademelding heeft gereageerd, heeft de Geschillencommissie dan ook terecht verworpen.

4.3 Met betrekking tot het recht op vrije advocaatkeuze heeft belanghebbende niet bestreden dat hij op de mededeling van de verzekeraar dat de zaak zou worden uitbesteed, afwachtend heeft gereageerd zonder enige voorkeur voor een bepaalde advocaat uit te spreken. Belanghebbende heeft bij de mondelinge behandeling verklaard dat hij als jurist, in dienst van een instelling die in opdracht van rechtsbijstandverzekeraars rechtsbijstand verleent aan verzekerden, op de hoogte was van het recht op vrije advocaatkeuze. Nu belanghebbende de keuze van een advocaat kennelijk welbewust overliet aan de verzekeraar, kan hij zich in verband daarmee achteraf dan ook niet beklagen. Dit te minder nu hij nadien, toen de eigenaar/verhuurder van zijn woning hem in rechte betrok wegens schade aan de woning, zelf aan de verzekeraar heeft verzocht om zich door dezelfde advocaat te mogen laten bijstaan. Hierop stuit ook het beroep af dat belanghebbende bij de mondelinge behandeling heeft gedaan op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 7 november 2013 in de zaak C-442/12.

4.4 Belanghebbende heeft zijn bezwaar tegen de verwerping van zijn stelling dat de verzekeraar ondubbelzinnig en ongeclausuleerd vergoeding van zijn advocaatkosten heeft toegezegd, in beroep niet nader onderbouwd. In de brief van 9 december 2009 waarop belanghebbende zich baseert, valt een zodanige toezegging geenszins te lezen. Het bezwaar wordt derhalve verworpen.

4.5 Evenmin als de Geschillencommissie ziet de Commissie van Beroep aanleiding om van de verzekeraar te verlangen dat zij de door belanghebbende bedoelde samenwerkings-overeenkomst overlegt. Belanghebbende heeft voor zijn desbetreffende vordering als grond genoemd het belang om kennis te kunnen nemen van voorwaarden die mogelijkerwijs verbonden zijn aan het verwijzen van een zaak naar advocaten uit het netwerk van de verzekeraar, en om te kunnen beoordelen of deze voorwaarden in strijd zijn met zijn belangen, met name zijn recht op vrije advocaatkeuze. Nu belanghebbende niet duidelijk maakt op welke wijze aan zijn wettelijk vastgelegde recht op vrije advocaatkeuze afbreuk kan worden gedaan door een bepaling in een overeenkomst tussen de verzekeraar en advocaten, en zulks ook overigens niet is gebleken, dient ervan te worden uitgegaan dat belanghebbende bij zijn verzoek geen rechtmatig belang heeft (vgl. art. 843a Rv). Ook dit bezwaar faalt derhalve.

5. Slotsom

Nu geen van de door belanghebbende aangevoerde bezwaren slaagt, zal de bestreden beslissing worden gehandhaafd.

6. Beslissing

De Commissie van Beroep handhaaft de bestreden beslissing van de Geschillencommissie.